

GAA-140

Seat No. _____

B. A. (Sem. III) Examination

November/December - 2015

Sanskrit : Paper-CE-303

(Core Elective)

(१) रघुवंशम् - सर्ग-१४ कालिदासः ।

(२) व्याकरणम्

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

१ (क) गभे ते त्रश श्लोकोनुं भाषांतर करो :

८

- (१) उत्तिष्ठ वत्से ! ननु सानुजोऽसौ वृत्तेन भर्ता शुचिना नवैव ।
कृच्छं महत्तीर्वा इति प्रियार्हा तामूचनुस्ते प्रियमप्यमिथ्या ॥
- (२) स किं वदन्तीं वदतां पुरोगः स्ववृत्तमुद्दीश्य विशुद्धवृत्तः ।
सर्पाधिराजोरुभुजोऽजोऽपसर्प पप्रच्छ भद्रं विजितारि भइः ॥
- (३) अथाभिषेकं रघुवंशकेतोः प्रारब्धमानन्दजलैर्जनन्योः ।
निर्वर्तयामासुरमात्यवृष्टास्तीर्थाहतैः काञ्चनकुम्भतोयैः ॥
- (४) प्रासादकालागुरुधूमराजिस्तस्याः पुरो वायुवशेन भिन्ना ।
वनान्निवृत्तेन रघूत्तमेन मुक्ता स्वयं वेणिरिवावभासे ॥
- (५) पौरेषु सोऽहं बहुलीभवन्तमपां तरङ्गेष्विव तैलबिन्दुम् ।
सोढुं न तत्पूर्वमवर्णमीशे आलानिकं स्थाणुभिव द्विपेन्द्रः ॥
- (६) तेनार्थर्वाल्लोभपराङ्मुखेन तेन घ्नता विघ्नभयं क्रियावान् ।
तेमास लोकः पितृमान्विनेत्रा तेनैव शोकानुपदेन पुत्री ॥

(ખ) ગમે તે બે સસંદર્ભ સમજાવો :

૫

(૧) ધર્માર્થકામેષુ સમાં પ્રપેદે યથા તથૈવાવરજેસુ વૃત્તિમ્ ।

(૨) અપીપ્સિતં ક્ષત્રકુલાહનાનાં ન વીરસૂશબ્દમકામયેનામ્ ।

(૩) રરાજ શુદ્ધેતિ પુનઃ સ્વપુર્યૈ સન્દર્શિતા વહ્નિગતેવ ભર્ત્રા ।

૨ મહાકાવ્યનાં લક્ષણો જણાવી, રઘુવંશને મહાકાવ્ય તરીકે મૂલવો. ૧૪

અથવા

૨ કાલિદાસની કાવ્યશૈલીની વિગતે ચર્ચા કરો. ૧૪

૩ રઘુવંશ સર્ગ-૧૪ને આધારે 'સીતા'નું પાત્રાલેખન કરો. ૧૪

અથવા

૩ રઘુવંશના ૧૪માં સર્ગનું રસદર્શન કરો. ૧૪

૪ ગમે તે બે ટૂંકનોંધ લખો : ૧૪

(૧) રામનો રાજ્યાભિષેક અને નગરપ્રવેશ

(૨) રઘુવંશ શીર્ષકની યથાર્થતા

(૩) વાલ્મીકિનું પાત્ર

(૪) કાલિદાસનું પ્રકૃતિ નિરૂપણ.

૫ ગમે તે સાત પ્રશ્નોના એક-બે વાક્યમાં જવાબ આપો : ૧૪

(૧) કાલિદાસે રઘુવંશની આધારસામગ્રી ક્યાં ક્યાંથી લીધી છે ?

(૨) કાલિદાસનો કયો સમય ગણાય છે ?

(૩) રઘુવંશના પ્રારંભે કવિ કોની સ્તુતિ કરે છે ?

- (૪) રઘુવંશનો કાવ્યપ્રકાર જણાવી તેની સર્ગસંખ્યા લખો.
- (૫) રામે સીતાત્યાગની અનુભૂતિ માટે ભાઈઓને શું કહ્યું ?
- (૬) દોલાચલ ચિત્તવૃત્તિ એટલે શું ?
- (૭) વાચ્નું તૃ-દ્વિ.વ. અને જગત્નું પં. એ.વ.નું રૂપ આપો.
- (૮) ચન્દ્રમસામ્ અને રાજસુ રૂપની ઓળખ આપો.
- (૯) અસ્મદ્નું પં.બ.વ. અને યુષ્મદ્નું ષ.બ.વનું રૂપ આપો.
- (૧૦) કિમ્ (સ્ત્રી) પ્ર.બ.વ. અને કિમ્ (નપું)નું સ.એ.વ.નું રૂપ આપો.
- (૧૧) કાલિદાસને પ્રિય અલંકારો કયા છે ?
- (૧૨) તાન્ અને તસ્યૈ રૂપ ઓળખાવો.